

ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Олег КРУГЛЯК

Львівський державний інститут фізичної культури

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Радикальні зміни, які відбуваються в нашій державі, зумовлюють необхідність підвищення якості підготовки майбутніх педагогів української національної школи.

Державною програмою “Вчитель” визначено, що в освіті належить ключова роль саме вчителю, адже через його діяльність відбувається становлення особистості, удосконалення її інтелектуального, духовного і фізичного потенціалу, що потребує оновлення змісту вищої педагогічної освіти, зокрема стосовно забезпечення випереджувального спрямування підготовки вчителів [1].

Незважаючи на великий теоретичний і практичний досвід педагогічної науки у підготовці кадрів для шкіл, проблема підготовки майбутніх учителів фізичної культури та початкових класів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів ще не стала предметом досліджень науковців нашої держави [2, 3].

Проведені дослідження, у яких брали участь студенти-випускники – майбутні вчителі фізичної культури та початкових класів, чинні вчителі фізичної культури та початкових класів, викладачі фізичного виховання, теорії і методики фізичного виховання педагогічних училищ і коледжів України вказують, що майбутніх учителів не готують до використання міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів [2 – 5].

Тому нами розроблена модель підготовки майбутніх учителів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання [4], яка була впроваджена в навчально-виховний процес Самбірського державного педагогічного коледжу імені Івана Филипчика на спеціальностях 5.010103 “Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура, 5.010102 “Початкове навчання” та Бродівського державного педагогічного коледжу на спеціальності 5.010102 “Початкове навчання”.

Робота виконана у відповідності до плану НДР Львівського державного інституту фізичної культури.

Завданням дослідження було експериментально перевірити ефективність впровадження розробленої моделі підготовки майбутнього вчителя до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання учнів початкових класів.

Для виконання завдання дослідження використовувалися такі **методи дослідження**: педагогічний експеримент; метод експертних оцінок та самооцінок; методи математично-статистичного опрацювання даних.

Результати дослідження. Ефективність розробленої моделі підготовки майбутнього вчителя до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів перевірялася у формуючому педагогічному експерименті зі студентами – майбутніми вчителями фізичної культури та початкових

учнів Самбірського державного педагогічного коледжу імені Івана Филипчука, Бродівського та Луцького державних педагогічних коледжів впродовж чотирьох навчальних років (2000 – 2004 рр.), які були розподілені на експериментальні і контрольні групи. Експериментальні і контрольні групи за всіма дослідними показниками вірогідно не відрізнялися між собою ($P > 0,05$).

Педагогічне дослідження здійснювалося за однаковою схемою із застосуванням одних і тих же засобів. Зазначимо, що в експериментальній групі підготовки майбутніх учителів початкових класів Бродівського державного педагогічного коледжу нами цілеспрямовано не вводився у 7-му семестрі спеціальний курс “Реалізація міжпредметних зв’язків у процесі фізичного виховання учнів початкових класів”.

Формуючий педагогічний експеримент полягав у впровадженні у навчально-виховний процес педагогічних коледжів для експериментальних груп підготовки майбутніх учителів фізичної культури та початкових класів розробленої нами моделі підготовки майбутнього вчителя до реалізації міжпредметних зв’язків у процесі фізичного виховання. Запропонована модель підготовки майбутніх педагогів реалізувалась у педагогічних коледжах через зміст, форми та педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до реалізації міжпредметних зв’язків у процесі фізичного виховання молодших школярів.

Зміст підготовки майбутніх учителів включав опанування студентами експериментальних груп методикою побудови уроків фізичної культури із використанням міжпредметних зв’язків, реалізації даних зв’язків у процесі проведення фізкультурно-оздоровчих заходів впродовж навчального дня та побудову класних занять з фізичного виховання на основі міжпредметних зв’язків.

Навчально-виховний процес у вищих педагогічних навчальних закладах здійснювався за допомогою таких форм: теоретичні і практичні заняття; самостійна робота студентів; педагогічна практика у школі.

На ефективність експериментальної моделі підготовки майбутнього вчителя до реалізації міжпредметних зв’язків у процесі фізичного виховання школярів впливали запропоновані нами такі педагогічні умови:

- реалізація міждисциплінарних зв’язків при викладанні циклів загальноосвітніх, гуманітарних, соціально-економічних, природничо-наукових та професійно-практичних дисциплін;
- інтеграція зусиль викладачів циклів загальноосвітніх, природничо-наукових та професійно-практичних дисциплін з метою підготовки майбутнього вчителя до реалізації міжпредметних зв’язків у процесі фізичного виховання;
- належне навчально-методичне забезпечення процесу підготовки вчителя до використання міжпредметних зв’язків у процесі фізичного виховання;
- особистісно-орієнтоване навчання студентів, що забезпечує міжпредметні зв’язки в процесі фізичного виховання школярів;
- введення у навчально-виховний процес спеціального курсу “Реалізація міжпредметних зв’язків у процесі фізичного виховання учнів початкових класів”;
- застосування комп’ютерних технологій;
- використання методу професійного самоудосконалення “Портфоліо” щодо реалізації міжпредметних зв’язків у процесі фізичного виховання молодших школярів;

систематичний контроль і оцінка досягнень студентів у реалізації студентами міжпредметних зв'язків.

У експериментальних групах розроблена модель підготовки майбутнього вчителя впроваджувалася на трьох послідовних етапах: пропедевтичному (підготовчому), 1 курс; навчально-тренувальному (основному), 2 – 3 курси; інтеграційно-професійному (заклучному), 4 курс.

Завершальні результати підготовки майбутніх педагогів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів замірялися у кінці проходження студентами 4 курсу переддипломної педагогічної практики. Вчителем школи, керівником педагогічної практики та самооцінкою студента у протоколах діагностики визначався критерій оцінки кожного із трьох (мотиваційного, змістового, діяльнісного) компонентів підготовленості майбутнього вчителя до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання учнів початкових класів. Математично-статистичне опрацювання результатів дало можливість визначити рівні підготовленості студентів-випускників експериментальних і контрольних груп до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів.

Результати впровадження розробленої моделі підготовки майбутнього вчителя до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання виявили її перевагу над традиційною підготовкою.

Так, в експериментальній групі Самбірського державного педагогічного коледжу – СЕГ1 середній результат підготовки майбутнього вчителя фізичної культури до реалізації міжпредметних зв'язків становив $34,54 \pm 1,30$ проти $15,15 \pm 1,34$ бали у контрольній групі Луцького державного педагогічного коледжу – ЛКГ1 ($P < 0,001$), (таблиця 1).

Таблиця 1

Сумарні показники оцінки результатів підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів після експерименту (у балах)

Показники	СЕГ1 (n=26)	ЛКГ1 (n=27)	t	P
Mx (середнє)	34,54	15,15	10,38	< 0,001
Sms	1,30	1,34		
max	45,00	33,00		
min	19,00	9,00		
Рівень підготовленості	середній	нульовий		

Різниця середніх показників – 19,39 бала отримана нами в результаті розроблених і впроваджених у навчально-виховний процес експериментальної групи педагогічного коледжу навчальних програм з дисципліни “Теорія і методика фізичного виховання”, спеціального курсу “Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання учнів початкових класів” та застосування запропонованих нами форм та педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя фізичної культури.

Значні зрушення отримані нами у показниках середнього результату підготовленості майбутніх учителів початкових класів до реалізації міжпредметних

державного педагогічного коледжу. Так, у СЕГ2 середні результати підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації міжпредметних зв'язків становили $35,69 \pm 1,47$ проти $15,68 \pm 0,84$ бали у СКГ2 ($P < 0,001$), (таблиця 2).

Таблиця 2

Сумарні показники оцінки результатів підготовленості майбутніх учителів початкових класів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів після експерименту (у балах)

Показники	СЕГ2 (n=56)	СКГ2 (n=55)	t	P
Мх (середнє)	35,69	15,68	14,72	< 0,001
Sms	1,07	0,84		
max	45,00	30,00		
min	15,00	9,00		
Рівень підготовленості	середній	нульовий		

Різниця середніх показників у експериментальних і контрольних групах – 20,01 бала була досягнута завдяки впровадження у навчально-виховний процес експериментальних груп Самбірського державного педагогічного коледжу розроблених нами навчальних програм з дисциплін “Теорія та методика фізичного виховання”, “Фізичне виховання”, спеціального курсу “Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання учнів початкових класів”, форм та педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя початкових класів.

Зрушення у показниках середнього результату підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання отримані також у експериментальній групі Бродівського державного педагогічного коледжу. У БЕГ3 середні результати підготовки майбутніх учителів початкових класів становлять $32,37 \pm 1,44$ проти $16,40 \pm 1,41$ бали у БКГ4 ($P < 0,001$), (таблиця 3).

Таблиця 3

Сумарні показники оцінки результатів підготовленості майбутніх учителів початкових класів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів після експерименту (у балах)

Показники	БЕГ4 (n=30)	БКГ4 (n=30)	t	P
Мх (середнє)	32,37	16,40	7,91	< 0,001
Sms	1,44	1,41		
max	45,00	38,00		
min	15,00	9,00		
Рівень підготовленості	середній	нульовий		

Різниця середніх показників експериментальної і контрольної груп – 15,97 бала відбулася в результаті впровадження у навчально-виховний процес експериментальної групи Бродівського державного педагогічного коледжу навчальних програм з дисциплін “Теорія та методика фізичного виховання”, “Фізичне виховання” та застосування запропонованих нами форм і педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя початкових класів.

Рівні підготовленості студентів – майбутніх учителів фізичної культури та початкових класів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів подаємо на рис. 1.

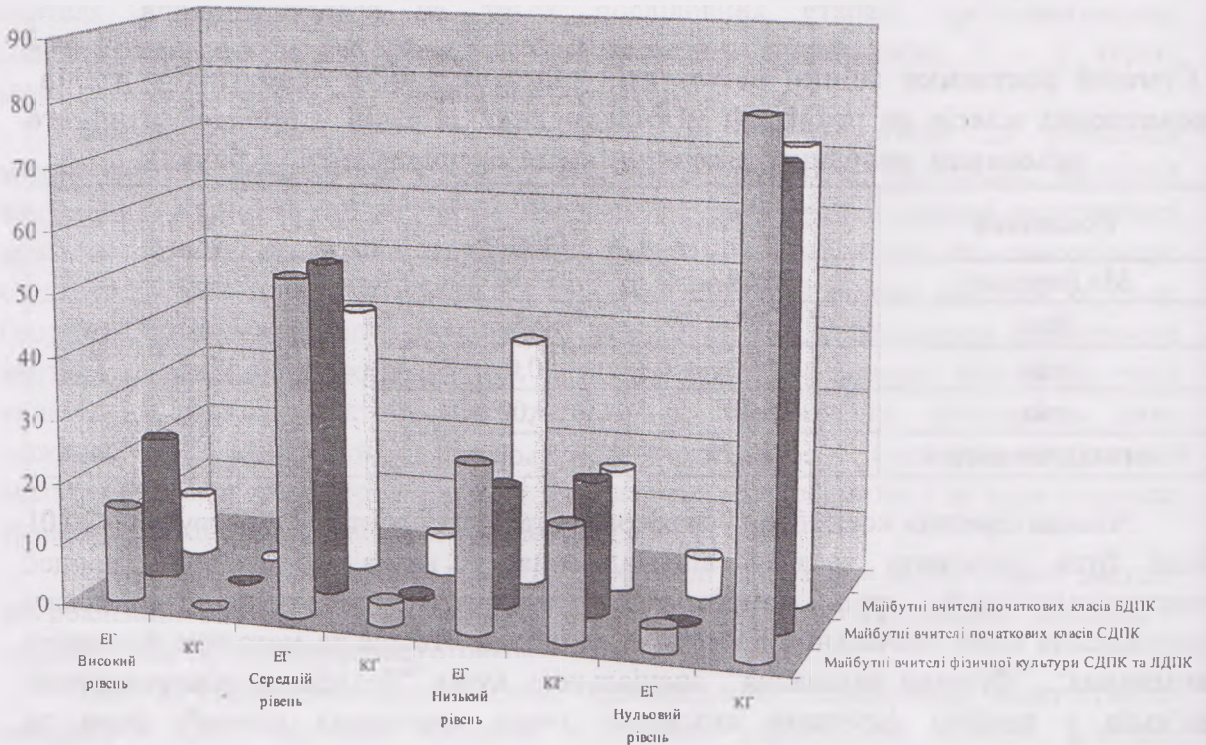

Рис. 1. Рівні підготовленості майбутніх учителів фізичної культури та початкових класів експериментальних і контрольних груп до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів

Висновки

1. Результати порівняльного аналізу показників підготовленості майбутніх учителів фізичної культури та початкових класів експериментальних груп є значно вищими, ніж майбутніх учителів контрольних груп. Зокрема, високого і середнього рівнів підготовленості досягли відповідно 15,38% і 53,84% – майбутніх вчителів фізичної культури та 23,21% і 53,57% – майбутніх учителів початкових класів Самбірського державного педагогічного коледжу, 10,00% і 43,33% – майбутніх учителів початкових класів Бродівського державного педагогічного коледжу.

У контрольних групах високого рівня підготовленості не досягнув жоден випускник. Переважна більшість майбутніх педагогів фізичної культури Луцького державного педагогічного коледжу (81,48%) та початкових класів Самбірського і Бродівського педагогічних коледжів (72,72% і 73,33%) показала нульовий рівень підготовленості до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів.

2. Зміни, що відбулися під впливом формуючого педагогічного експерименту, вказують на ефективність впровадження у навчально-виховний процес педагогічних коледжів розробленої моделі підготовки майбутнього вчителя до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання учнів початкових класів.

вчителя до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання учнів початкових класів.

Література

1. Державна програма "ВЧИТЕЛЬ" /Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 28.03.2002 р. №379 //Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2002. – №10 (травень). – С.2-28.
2. Кругляк О. Підготовленість майбутніх учителів фізичної культури та початкових класів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів //Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків, ХХІІІ. – 2004. – №24. – С.31-40.
3. Кругляк О. Стан підготовленості майбутніх учителів фізичної культури та початкових класів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання //Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – Тернопіль, 2004. – №4. – С.98-102.
4. Кругляк О. Модель підготовки майбутнього вчителя фізичної культури та початкових класів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання учнів початкових класів //Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків, ХХІІІ. – 2005. – №4. – С.29-36.
5. Мищенко О.В. Реалізація міжпредметних зв'язків у фізичному вихованні молодших школярів: Дис... канд. наук з фіз.вих. і спорту: 24.00.02. – Львів, 2002. – 206 с.

A TRAINING MODEL INTRODUCTION OF A FUTURE PHYSICAL CULTURE AND JUNIOR FORMS TEACHER FOR THE REALIZATION OF CONNECTIONS BETWEEN SUBJECTS IN THE PHYSICAL TRAINING PROCESS

Oleg KRUGLYAK

Lviv State Institute of Physical Culture

Abstract. The article gives the results of a training model introduction of a future physical culture and junior forms teacher for the realization of connections between subjects in the physical training process.

Key words: future physical culture teacher, physical training process, training model.
